نشريه مهندسي مكانيك اميركبير



نشریه مهندسی مکانیک امیرکبیر، دوره ۵۳، شماره ۶۰ سال ۱۴۰۰، صفحات ۳۶۲۹ تا ۳۶۴۴ DOI: 0.22060/mej.2020.18265.6795

روش جدید تخمین کرنش تراکمی سازههای سلولی با استفاده از مدلسازی میکروساختار فومها بر اساس چینش لاگوئر

على شيراوند، مسعود عسگرى*

دانشکده مهندسی مکانیک، دانشگاه صنعتی خواجه نصیر الدین طوسی، تهران، ایران

تاريخچه داوری:	خلاصه: در این تحقیق به بررسی رفتار جذب انرژی سازههای سلولی نظیر فومها از جنس آلومینوم پرداخته شدهاست.
دریافت: ۱۳۹۹/۰۲/۰۱	یکی از اهداف، توسعه ی مدل سازی میکروساختار سازه های سلولی و تحلیل رفتار پلاستیک آن ها از طریق روش المان
بازنگری: ۱۳۹۹/۰۴/۲۰	محدود میباشد. در این تحقیق، ابتدا یک سلول واحد برای کاهش محاسبات عددی و همچنین مدلسازی تهیه میشود
پذیرش: ۱۳۹۹/۰۵/۲۸	که دارای خواص آماری فوم موردنظر میباشد و سپس رفتار دینامیکی این سلول واحد تحت ضربه شبیهسازی شدهاست.
ارائه أنلاين:١٣٩٩/٠۶/٠٧	همچنین، روش تحلیلی برای بدستآوردن مقدار کرنش تراکمی فومها با استفاده از نتایج المان محدود ارائه شده به
	طوری که حل المان محدود ارائهشده در این تحقیق دارای تطابق مناسبی با روش های تئوری دیگر پژوهش های انجامشده
کلمات کلیدی:	می باشد. به عبارت دیگر، با استفاده از روش تحلیلی، روش المان محدود و شبیه سازی مورد ارزیابی قرار گرفته است. با
جذب انرژی	استفاده از آزمایشهای شبیهسازیشده، یک مدل با استفاده از روش سطح پاسخ برای بدست آوردن کرنش تراکمی ارائه
فومهای سلول بسته	شدهاست که نتایج حاصل از این مدل نیز مورد ارزیابی قرار گرفتهاست. نتایج حاصل ازاین پژوهش، نشان داد که امکان
روش سطح پاسخ	مدلسازی و تحلیل جذب انرژی (ضربه) فومها با استفاده از روش ارائهشده در این پژوهش امکان پذیر خواهد بود و میتواند
كرنش تراكمي	در پژوهشهای آینده به معادله ساختاری مناسب برای تحلیل میکروساختار انواع فومها دست یافت.
روش لاگوئر.	

۱- مقدمه

استفاده از سازههای جذب انرژی در انواع وسایل نقلیه امری ضروری برای حفاظت از سرنشینان است [۱]. پرکردن سازههای جدارنازک با یک مادهی سبک مانند فوم یا کامپوزیت با هدف افزایش انرژی جذبشدهی ویژه^۱، یکی از موضوعات مهمی است که توجه محققان را به خود جلب کردهاست. عسگری و شیراوند در سال ۲۰۱۹ [۲] رفتار لهیدگی سازهی مورد نظر انجام دادند نیز به تاثیر مثبت وجود کامپوزیت در رفتار لهیدگی سازه، تحت تغییر شکل پلاستیک اشاره کردهاند. عظیمی و عسگری در سال ۲۰۱۶ [۳] یک تحقیق با تمرکز بر تحلیل رفتار جذب انرژی سازههای دو لایهی جدارنازک حاوی فوم با استفاده از روش المان محدود انجام دادهاند. در تحقیق انجامشده توسط ژیفنگ^۲ و همکارانش در سال ۲۰۱۷ [۴]، خواص جذب انرژی سازههای فلزی جدارنازک استوانهای حاوی فوم تحت نیروی عرضی

1 Specific Energy Absorption (SEA)

2 Zhifang

د موق مؤلفین به نویسندگان و حقوق ناشر به انتشارات دانشگاه امیرکبیر داده شده است. این مقاله تحت لیسانس آفرینندگی مردمی (Creative Commons License) در دسترس شما قرار گرفته است. برای جزئیات این لیسانس، از آدرس https://www.creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/legalcode دیدن فرمائید.

به دو روش تجربی و تئوری مورد تحلیل قرار گرفتهاست. تحلیل میکروساختار فومها تا حد زیادی وابسته به تستها و تحلیلهای تجربی میباشد که این موضوع مستلزم زمان و هزینه زیاد بررسی فومها میباشد [۵]. ژو^۳ و همکارانش [۶, ۷] نیز با استفاده از مدل ورونی خواص الاستیک تعیین کردهاست. یوآن[†] و همکارانش [۸]، یک فوم سلول باز را با استفاده از مدل سازی هندسی اتفاقی، شبیهسازی فوم سلول باز را با استفاده از مدل سازی هندسی اتفاقی، شبیهسازی و همکارانش [۹] یک مدل ورونی اتفاقی را گسترش میدهند و خواص مکانیکی فوم را با استفاده از این مدل تعیین میکنند. تأثیر نامنظمی، فیریکنواختبودن سلولهای سازهی فومی سلول باز بر مقدار مدول الاستیک توسط لی² و همکارانش [۱۰] با استفاده از چینش ورونی و المان محدود مورد تحلیل قرار گرفتهاست. در تحقیق انجامشده در

- 3 Zhu
- 4 Yuan
- 5 Gan
- 6 Li 7 Fan

^{*} نویسنده عهدهدار مکاتبات:asgari@kntu.ac.ir



شکل ۱. میکروساختار فوم فلزی به صورت دو بعدی الف) نمایش سلولهای لانهزنبوری ب) نمایش سلولهای باز ج) نمایش سلولهای بسته [۲۲]

انجام شده توسط سان [٢١] برخی از تحقیقات انجام شده بر ظرفیت جذب انرژی سازههای سلولی مورد مرور قرار گرفتهاست. در همه تحقیقاتی که به آنها اشاره شد، یک مدل مکانیکی دقیق از میکروساختار فومها به طوریکه بتوان با تحلیل پارامترهای میکرومکانیک فومها و بدون نیاز به تست تجربی، خواص پلاستیک و رفتار جذب انرژی آنها را مورد تحلیل و تخمین قرار داد، انجام نگرفتهاست. تحلیل المان محدود نمونههای فوم مورد نظر در نرمافزار آباکوس به صورت سهبعدی انجام گرفتهاست. تحلیلهای دینامیکی انجامشده روی نمونههای فوم طبق چیدمان ورونی و تحلیلهای استاتیکی در برخی از تحقیقات شامل چیدمان لاگوئر نیز میباشد، اما در تحلیلهای دینامیکی از چیدمان لاگوئر بهره گرفته نشدهاست. به عبارت دیگر، در این تحقیق یک روش مناسب برای مدلسازی میکروساختار فومها پیشنهاد می شود به طوری که از خواص میکرومکانیکی فومها از قبیل چگالی سلولها، اندازه و ضخامت آنها برای تخمین مقدار کرنش تراکمی سازههای سلولی بهره گرفته شدهاست. دسترسی به این نوع از تحلیل برای فومها باعث کاهش میزان هزینههای مربوط به تحلیل تجربی می شود. با دسترسی به میکروساختار سازههای سلولی میتوان به بهینهسازی انواع رفتار الاستیک و پلاستیک آنها دست یافت. در این تحقیق سه روش تحلیلی، المان محدود و آماری برای آنالیز میکروساختار فومهای آلومینومی ارائه شدهاست به طوری که پارامترهای ورودی هر یک از روشهای مذکور متغیرهای میکرومکانیکی فومها میباشند و نسبت به یکدیگر تفاوتهایی دارند که منجر به برتریهای مختلف این روشها نسبت به یکدیگر خواهند شد. در نهایت مقدار کرنش تراکمی بدست آمده از نتایج تحلیلی با نتایج تجربی مورد مقایسه قرار می گیرد.

۲- مدلسازی سازههای سلولی

میکروساختار سازههای سلولی به دو روش مختلف می توانند مدل سازی

میکروساختار سازههای سلولی ارائه شدهاست به طوریکه بر پایهی مدلسازی ورونی استوار میباشد. در تحقیق انجامشده توسط سونگ و همکارانش در سال ۲۰۱۰ [۱۲]، تحلیل دینامیک جذب انرژی یک سازهی سلولی با استفاده از مدل سهبعدی ورونی و روش المان محدود انجام گرفتهاست. ردنباخ^۲ و همکارانش در سال ۲۰۱۲ [۱۳] با استفاده از مدلسازی میکروساختار لاگوئر، وابستگی مدول الاستیک به چگالی نسبی را برای سازهی سلول بسته مورد تحلیل قرار دادهاست. در رسالهی انجامشده توسط جبور ۲ در سال ۲۰۱۳ [۱۴] رفتار الاستیک یک فوم با استفاده از روابط تئوری متعلق به میکروساختار و واحدهای سلولی مورد تحلیل قرار گرفتهاست. در تحقیق انجامشده توسط ژیکیانگ[†] و همکارانش در سال ۲۰۱۴ [۱۵] ، تأثیر سرعت ضربه و چگالی نسبی روی مودهای تغییر شکل، تنش و کرنش پلاستیک، جذب انرژی فوم سلول باز بررسی شدهاست. چن⁶ و همکارانش در سال ۲۰۱۵ [۱۶] بر مدلسازی میکروساختار یک فوم سلول بستهی پلیمری و شبیهسازی رفتار الاستیک برای تعیین مدول یانگ به روش المان محدود تمركز كردهاند. در تحقيق انجام شده در سال ۲۰۱۶ توسط ونگ و همکارانش [۱۷] رفتار دینامیکی و لهیدگی یک سازهی فومی با استفاده از مدلسازی میکروساختار بر اساس روش ورونی بررسی شدهاست. ژانگ^۷ و همکارانش در سال ۲۰۱۷ [۱۸] تأثير شكل واحدهاى سلولى مربوط به ميكروساختار سازهى سلولى آلومینیومی را بر رفتار دینامیکی آن مورد تحلیل قرار دادهاست. چن^ و همکارانش [۱۹] با استفاده از چینش ورونی تصادفی، یک فوم را مدلسازی کردهاند. با استفاده از مدل هندسی لاگوئر میتوان مدل دقیقتری از فوم را نسبت به مدل ورونی فراهم آورد [۲۰]. در تحقیق

l Song

- 3 Jebur
- 4 Zhiqiang
- 5 Chen
- 6 Wang
- 7 Zhang
- 8 Chen

Fig .1. 2D Microstructure of Metal Foams. a) Honeycomb Cells b) Open-Cells c) Closed-Cells

² Redenbach

⁹ Sun

شوند. یکی از روشهای مذکور روش چینش ورونی میباشد که می تواند شکل واحدهای سلولی نامنظم را نیز شبیه سازی کند. در چینش دیگری با عنوان روش چینش لاگوئر که مدل اصلاحشدهی چینش ورونی میباشد، شبیهسازی دقیقتری نسبت به چینش ورونی فراهم می شود. سازه های سلولی از لحاظ ساختاری می توانند با توجه به خواص مختلف از قبیل خواص توپولوژیک (سلول باز و بسته)، چگالی نسبی، اندازهی سلول، شکل سلول و غیرایزوتروپیک دستهبندی شوند. هنگامی که فلز مورد استفاده در فوم فلزی فقط متشکل از لبههای به هم پیوسته باشد و بین این لبهها فضای خالی وجود داشته باشد، فوم مورد نظر را سلول باز^۳ مینامند. در صورتی که سلولهای فلزی مذکور حاوی صفحات توپر باشد و در حقیقت منفذی در بین نقاط اتصال وجود نداشتهباشد، فوم موردنظر را سلول بسته^۴ مینامند. در شکل ۱، سادهترین مدل از یک شبکهی سلول فلزی به صورت دوبعدی که با شکل چندضلعی منتظم در کنار هم قرار گرفتهاند، نمایش داده شدهاست. همچنین یک مدل سهبعدی از دو نوع از سلولهای باز و بستهی فلزی نمایش داده شدهاست [۲۲, ۲۳].

یکی دیگر از مشخصههای فومها، کنترل چگالی نسبی این مواد برای افزایش یا کاهش استحکام آنها میباشد. به عبارت دیگر، فومها این قابلیت را دارند که مقدار کرنش فشاری بزرگی در حدود ۷/۰ را تحمل کنند در حالی که مقدار تنش وارده تقریباً ثابت بماند، این موضوع منجر به افزایش قابل توجهی در مقدار جذب انرژی سازههای متشکل از فوم میشود در حالی که تنشهای بزرگی ایجاد نشود [۲۲]. منحنی تنش-کرنش رایج برای فومها دارای سه ناحیه میباشد [۲۴]. منحنی و خطی: در مقدار کرنشهای کوچک در حدود کمتر از ۵ درصد، تنش و کرنش به صورت خطی تغییر می کنند که شیب ناحیهی موردنظر همان کرنش افزایش قابل توجهی در این محدوده پیدا می کند، به طوری که محدوده، تنش به شدت دچار افزایش میشود و تغییرات قابل توجهی در مقدار کرنش فوم مشاهده نمیشود و در ناحیهی باربرداری، تنش

برای مدلسازی و حل مسئله در این تحقیق در نظر گرفته شدهاست به اختصار به آنها اشاره می شود: ۱) استفاده از مدل لا گوئر برای مدل سازی سازه های سلولی و تشکیل مدل سلولی اولیه به صورت سلول واحد ۲) استفاده از یک سلول واحد متشکل از چند سلول که دارای خواص فوم اصلی می باشد برای تحلیل میکرومکانیک و بدست آوردن رابطهی ساختاری فوم در سطح ماکرومکانیکی. ۳) ساده سازی سلولهای نامنظم محاط بر کره های در نظر گرفته شده برای بخش تحلیلی مسئله

در ابتدا مدل توپولوژیکی نقاط مختلف سلول واحد تشکیل شده طبق الگوریتمی که در ادامه مطرح می شود، تعیین می شود. این مرحله از مدلسازی توسط برنامه نویسی در نرم افزار متلب^۵ انجام گرفته است. سپس باید با استفاده از یک نرم افزار مدلسازی مدل توپولوژیکی را به یک مدل هندسی سلولی تبدیل کرد. خروجی نرمافزار متلب در مرحله قبل به گونه ای می باشد که در نرمافزار برنامه نویسی پایتون³ قابل اجرا باشد. سپس با استفاده از نرم افزار فریکَد^۷ مدل مربوطه که حاصل از زبان برنامه نویسی پایتون می باشد به یک مدل هندسی تبدیل می شود. فایل حاصل از نرم افزار فریکَد را به نرم افزار سالیدور کز⁴ انتقال داده تا به فرمت قابل تحلیل در نرم افزار آباکوس تبدیل شود. شبکه بندی سلولها به علت شکل بسیار نامنظم آنها با حساسیت بسیار شده است که پس از شبکه بندی در نرم افزار انسا به نرم افزار آباکوس شده است که پس از شبکه بندی در نرم افزار انسا به نرم افزار آباکوس ^{۱۰} شده است که پس از شبکه بندی در نرم افزار انسا به نرم افزار آباکوس ^{۱۰}

۳- الگوریتم بدست آوردن مدل توپولوژیکی سلولها و مدلسازی آنها

در چینش لاگوئر، هر سلول دارای یک وزن می باشد که مشخص کننده ی اندازه یمربوط به سلول موردنظر است. مجموعه ی از کرههای تصادفی طبق ی $R = \{r_1, r_2, ..., r_n\}$ ک الگوریتم مشخص، طراحی می شوند به طوری که هیچ حجمی از دو کره بر روی هم قرار نگیرند. اندازه ی

- 7 FreeCad
- 8 SolidWorks
- 9 ANSA
- 10 Abaqus

¹ Voronoi Tessellations

² Laguerre Tessellation

³ Open Cell Foams

⁴ Closed-Cell Foams

⁵ Matlab

⁶ Python

قطر این کرهها مشخص کننده یوزن سلولی است که این کره را در بر گرفته است و نقطه ی مرکزی کره نشان دهنده ی نقاط دانه برای هر یک از سلول ها می باشد. تعداد n نقطه در ناحیه ی S مشخص می شود به طوری که وزن برای هر سلول به صورت _ir (شعاع هر یک از کرهها)، تعیین می شود [۱۶]. بنابراین، مجموعه یوزن همه ی سلول ها به صورت رابطه (۱) نمایش داده شده است:

$$R = \left\{ r_1, r_2, \dots, r_n \right\} \tag{1}$$

همچنین فاصلهی بین نقطهی _i P و هر نقطهی Q با استفاده از رابطه (۲) اندازه گیری می شود که همان فاصله در ساختار ورونی با توجه به وزن هر سلول یعنی مقدار شعاع آن برای سلول لا گوئر اصلاح شدهاست:

$$d_{I}(Q, P_{i}) = \left\{ \left[d_{E}(Q, P_{i}) \right]^{2} - r_{i}^{2} \right\}^{0.5}$$
(Y)

سپس ناحیهی $V_L(P_i)$ برای هر نقطهی P_i تعریف شدهاست که نشاندهندهی سلول لاگوئر برای نقطهی موردنظر است و مطابق با رابطهی زیر تعریف می شود [۱۶]:

$$V_{l}(P_{i}) = \left\{ Q \middle| Q \in R, d_{l}(Q, P_{i}) < d_{l}(Q, P_{j}), j \neq i \right\}$$
(7)

بنابراین، هر یک از نقاط P_i در ناحیهی S دارای یک سلول لاگوئر میباشند که مجموعهی این سلولها را مدل لاگوئر مینامند. در فومهای واقعی وجود تغییرات در اندازهی هر سلول و ضخامت جدارهی آنها رایج و قابلتوجه میباشد، بنابراین مدلسازی فومها با توجه به وجود این تغییرات، از اهمیت ویژهای برای دستیابی به نتایج دقیق در شبیهسازی فومها برخوردار است. در چینش لاگوئر، میتوان همچنین اندازهی ضخامت هر یک از سلولها را در مدلسازی وارد کرد. بنابراین، با استفاده از چینش لاگوئر میتوان به صورت مؤثری، میکروساختار یک فوم را نزدیک به حالت واقعی مدلسازی کرد [۲۵, ۲۶]. تأثیر ضخامت جداره سلول بر سفتی یک مدل دوبعدی سلول باز یک فوم توسط [۱۰, ۲۷] مورد تحلیل قرار گرفتهاست. پیشنیازهای مربوط به این نوع مدلسازی در تحقیق [۱۱] ارائه شدهاست که مدل کرههای تصادفی لاگوئر^۱ نامیده میشود که ساختار لاگوئر بر پایهی

مجموعهی کرهها باید یک الگوریتم مطابق دستورالعمل زیر نوشته شود:

در ابتدا تعدادی نقطه به عنوان مراکز کرهها به صورت اتفاقی قرار داده و سپس تعدادی کرهها، با محدودهی قطرهای متفاوت به صورت کاملا تصادفی در نظر گرفته میشود. این کرهها در یک محدودهی مکعبی به طول ضلع L قرار خواهند گرفت. برای توزیع مناسب کرهها در حجم مکعب مشخص شده، از روش توزیع واقعی مواد که توسط راینز⁷ و همکارانش [۲۸] پیشنهاد شده، استفاده شدهاست. در تحقیق انجامشده توسط وو⁷ و همکارانش [۱۱] به این موضوع اشاره شدهاست که این نوع توزیع دانه به توزیع واقعی سازههای سلولی نزدیکتر از دیگر توزیعهای موجود است. نحوه بدستآوردن این نوع توزیع مطابق با رابطهی (۴) میباشد [۱۱]:

$$probability = \frac{e^{\frac{-(\ln V - \mu)^2}{2\sigma^2}}}{\sqrt{2}(V\pi\sigma)}$$
(°)

به طوریکه مقادیر μ و σ مطابق با روابط زیر تعیین خواهند شد و پارامترV نیز متغیر حجم کرههای مربوطه میباشد که نشاندهندهی این موضوع است که معادلهی فوق تابعی از حجم کرهها میباشد.

$$\mu = \ln V_m - \sigma \tag{(a)}$$

$$\sigma = \sqrt{\ln(C_v^2 + 1)} \tag{6}$$

مقدار C_v نیز برابر با Λ در نظر گرفته شدهاست [11] و مقدار V_m نیز مقدار حجم میانگین وزنی کرهها میباشد که میتواند در ابتدا مشخص شود. توزیع کرهها با حجمهای مختلف مطابق با توزیع لوگونرمال[‡] میباشد که نمودار توزیع حجم آنها مطابق با شکل ۲ میباشد.

سپس حجمی از کرهها که بر روی یکدیگر قرار گرفتهاند (_{vo}v)، محاسبه میشود. در این الگوریتم هدف کاهش میزان این حجم میباشد. همپوشانی کرهها به دو شکل کلی و جزئی میتواند ایجاد شود که بدست آوردن حجم همپوشانی هر یک از این موارد متفاوت است. برای بدست آوردن حجم بخش همپوشانی کرهها باید در ابتدا فضای همپوشانی کرهها مورد ارزیابی قرار گیرد و سپس حجم حاصل

² Rhines

³ Wu

⁴ Lognormal

¹ Random Closed Packing-Laguerre Voronoi (RCP-LV)



شکل ۳. شکل شماتیک دو کره متقاطع Fig. 3. Schematic of two intersecting spheres

رابطه زیر تعیین میشود:

$$V_{Po} = \sum_{l=1}^{L_1} \frac{\pi}{12d} \left[\left(r_l - d \right)^2 \left(2dr_l - 3r_l^2 + d^2 \right) \right]$$
(11)

بهطوریکه r_L و d از طریق روابط (۱۲) و (۱۳) تعیین خواهند شد و L_1 تعداد کرههایی است که دارای همپوشانی جزئی میباشند.

$$d = \left[\left(x_{j} - x_{i} \right)^{2} + \left(y_{j} - y_{i} \right)^{2} + \left(z_{j} - z_{i} \right)^{2} \right]$$
(17)

$$r_l = r_i + r_j \tag{17}$$

بهطوری که مقادیر x، y و z مختصات مراکز کرههای اطراف کرهی مورد نظر میباشد. در نهایت کل حجم همپوشانی کرهها مطابق با رابطهی زیر میباشد:

$$V_{ov} = V_{Po} + V_{Fo} \tag{14}$$

در این مرحله کرهها را به صورت تک تک جابهجا کرده و مقدار حجم V_{ov} ، را محاسبه کرده و در صورتی که نسبت حجم محاسبه شده در این مرحله نسبت به مرحلهی قبل از یک مقدار 3 کمتر نشدهباشد، باید مجددا جابهجایی کرهها ادامه پیدا کند و این فرآیند آنقدر ادامه پیدا میکند که میزان حجم همپوشانی کرهها به کمترین مقدار خود برسد. در صورتی که جابهجایی کرهها تغییر زیادی در مقدار حجم موردنظر ایجاد نکرد آنگاه تغییر قطر کرهها باید انجام گیرد. در نهایت موردنظر ایجاد نکره آی تعدادی کره با اندازه ی قطر متفاوت پر شدهاست، به وجود میآید که مطابق با شکل ۵ میباشد.

بعد از دستیابی به مجموعهی از کرههای تصادفی طبق آمار داده شده به حجم آنها، نقاط مرکزی هر یک از کرهها و قطر آنها مشخص شده است. در حقیقت یک گروهی از نقاط به وجود آمده است که هر



رایی حد عیین سرد. تقاطع دو کرهی موردنظر، یک منحنی میباشد که موازی با صفحهی y-z است، این بدین معنیاست که معادلهی منحنی موردنظر عبارت است از:

$$y^{2} + z^{2} = \frac{4d^{2}R^{2} - (d^{2} - r^{2} + R^{2})^{2}}{4d^{2}}$$
(Y)

این منحنی در واقع، یک دایره با شعاع a میباشد:

$$a = \frac{\sqrt{4d^2R^2 - (d^2 - r^2 + R^2)^2}}{2d} \tag{(A)}$$

بنابراین، منحنی مربوط به ناحیهی تقاطع دو کره از طریق رابطهی (۸) بدست میآید. حجم همپوشانی برای کرههایی که به طور کامل هم پوشانی دارند (V_{Fo}) از طریق رابطه (۹) تعیین میشود.

$$V_{Fo} = \sum_{s=1}^{S_1} \frac{4}{3} \pi r_s^3$$
 (9)

بهطوریکه _s توسط رابطه (۱۰) بدست میآید و S_۱ تعداد کرههایی است که دارای حجم کلی همپوشانی میباشند.

$$r_s = \min(r_i, r_j) \tag{1.1}$$

به طوری که r_i و r_j کرههای اطراف کرهی مورد نظر که هم پوشانی آن مورد تحلیل قرار می گیرد می باشند. اگر کرهها به طور جزئی با یکدیگر هم پوشانی داشته باشند، مقدار حجم هم پوشانی جزئی $(V_{Po})^{7}$ از طریق

1 Fully Overlap Volume

² Partially Overlap Volume



شکل ۴. فلوچارت الگوریتم کاهش همپوشانی کرهها Fig. 4. Reduction algorithm of overlap volume

یک از کرهها بر روی این نقاط رسم شدهاست. هر یک از این نقاط دارای چهار طول مشخصه می باشند که عبار تست از:

$$P_i^*\left(x_i, y_i, z_i, x_i^2 + y_i^2 + z_i^2 - r_i^2\right) \tag{10}$$

به طوری که (x_i,y_i,z_i) مر کز کرههای تصادفی میباشد و بعد چهارم نشاندهنده یفاصله ی تعریف شده ی مربوط به چینش لاگوئر است که در رابطه ی (۲) ارائه شده است. با فرض وجود n نقطه در فضای R، برای هر نقطه ی Q در فضا، فاصله ی اقلیدسی بین نقطه ی Q و _i q را با علامت (A,Q,P) می توان نشان داد. برای ایجاد سلول های لاگوئر، باید برای هر یک از کرههای ترسیم شده یک سلول در نظر گرفته شود که این سلول باید با استفاده از یک چند ضلعی^۱ رسم شود، به طوری که نقاط این چند ضلعی کمترین فاصله را تا نقاط داخل کره برقرار کنند (این همان تعریف مربوط به فاصله ی لاگوئر میباشد که در رابطه ی (۲) ارائه شده است). بعد از رسم هر یک از سلول ها، مجموعه ای از این سلول ها در کنار یکدیگر قرار گرفته اند و تشکیل دهنده ی چینش



شکل ۵ . کرههای تصادفی در محدودهی یک مکعب با استفاده از الگوریتم موردنظر در دو حالت الف) قبل از جابهجایی همراه با هم پوشانیها و ب) بعد

 ϵ =۱۰ از جابهجایی و رفع هم پوشانیها تا حد امکان با مقدار Fig. 5. Unit cell of random spheres a) Before Relocating b) After Relocating ϵ =10⁻⁵

1 Convex Hull

لاگوئر ساختار سلولی یک فوم میباشد. سپس با استفاده از اطلاعات توپولوژیکی بدستآمده از این الگوریتمها که در حقیقت حاوی مختصات مرکز کرهها، مختصات نقاط مربوط به صفحههای سلولها و نقاط اتصالی آنها میباشد در یک نرم افزار مدلسازی به طور کامل مدل می شود. برای مدلسازی اولیهی این مدل، از نرم افزار فریکد استفاده شدهاست که قابلیت برنامهنویسی به زبان پایتون را دارد. در حقیقت خروجی نرمافزار متلب که نوشتار مختصات نقاط، خطوط و صفحات است به زبان برنامهنویسی پایتون میباشد. پس از مدلسازی کامل سلولها در نرمافزار فریکَد مدل تهیه شده برای اینکه به نرمافزار شبیهسازی آباکوس وارد شود در نرمافزار سالیدورکز آماده می شود. در نرمافزار آباکوس مورد شبیهسازی غیرخطی دینامیکی برای یافتن رفتار لهیدگی و جذب انرژی آن، قرار گرفتهاست. مدلسازی میکروساختار فومها و سازههای سلولی برای انجام تحلیل غیرخطی دینامیکی و به روش سلول واحدو چینش لاگوئر در این تحقیق انجام مى گيرد. سلول واحد مورد نظر با توجه به مشخصات ارائهشده تشكيل شدهاست و در شکل ۶ نمایش داده شدهاست. همانطور که مشاهده مى شود، فوم سلولى مدلسازى شده، يك فوم سلول بسته مى باشد و صفحاتی که یک سلول را پدید آوردهاند، صفحات توپر میباشند.



شكل ۶. مدل لاگوئر تهيهشده توسط نرم افزار ساليدوركز Fig. 6. Laguerre model prepared by SolidWorks

۴- نتایج و بحث

در این پژوهش از حل المان محدود در ابتدا بهره گرفته می شود و این حل با نتایج تجربی مورد اعتبار سنجی قرار می گیرد و پس از اطمینان از نتایج المان محدود، آزمایشات دیگر نیز به مجموعه اطلاعات مسئله افزوده می شود تا هم به روابط تئوری و هم روابط آماری مناسب دست یافت. برای دستیابی به نتایج مورد نظر، ۲۱ مدل به صورت تصادفی انتخاب شده است به طوری که محدوده ی مقادیر کرنش تراکمی آن ها انتخاب شده است به طوری که محدوده ی مقادیر کرنش تراکمی آن ها عراب تا ۰/۸ باشد. علت این موضوع این است که کاربرد فوم مورد به فومهای سبک با جذب انرژی می باشد که در این نوع سازه ها نیاز ساختار صلب نیست. بنابراین محدوده ی بررسی موارد مذکور با توجه به چگالی بسته بندی آن ها، طوری انتخاب شده اند که مقدار کرنش تراکمی در محدوده ی مذکور باشند

۱-۱- روش حل المان محدود مسئله

با توجه به حساسیت شبکهبندی این سلولها، نرم افزار آباکوس توانایی لازم برای شبکهبندی دقیق این سلولها را دارا نیست و ابزار مناسبی برای شبکهبندی با مشخصات خاص را در اختیار نمی گذارد. به همین علت، برای شبکهبندی این نوع سازه از نرم افزار دقیق تر و با جزئیات بیشتر شبکهبندی انسا بهره گرفته شدهاست. پس از شبکهبندی سازه مورد نظر به نرم افزار آباکوس برای تحلیل بازگردانده می شود و شبیهسازی در نرمافزار آباکوس انجام گرفتهاست. یکی از مشکلات اصلی شبکهبندی در نرمافزار آباکوس برای مدل میکرومکانیک فوم موردنظر مقدار نسبت ابعادی المانها می باشد که علت پدیدآمدن این مشکل، شکل هندسی کاملاً نامنظم سازه مذکور می باشد. برخی از صفحات سازه شکلهای خاصی دارند که منجر به المان بندی با نسبت ابعاد نامناسب درآن می شود. وجود المانهای با



شکل ۲. مدل شبکهبندی شده توسط نرمافزار آنسا Fig. 7. Finite Element Model prepared by ANSA

جدول ۱. خواص مکانیکی آلیاژ آلومینوم صفحات سلولی [۲] Table 1. Mechanical properties of aluminum alloy used in cell faces

۶۸/۹	مدول بانگ (GPa)				
۰/۳۳	نسبت پواسون	پارامترهای الاستیک ماده			
۲۵۲	پارامتر MPa) (MPa)				
149	پارامتر (MPa) (MPa)				
۰/۰۱۵	C پارامتر	پارامترهای تسلیم ماده			
١	پارامتر <i>m</i>				
•/٣۴	پارامتر <i>n</i>				
۲۷۰۰	چگالی (kg/m ³)	پارامترهای فیزیکی ماده			

نسبت ابعاد نامناسب در هنگام تحلیل دینامیکی منجر به پیغام خطای المان تغییرشکلیافته^۱ در المانهای موردنظر میشود که ادامهی روند تحلیل را غیرممکن می کند. برای رفع این مشکل در نرمافزار آنسا محدودیت نسبت ابعاد المان را با توجه به معیار نرمافزار آباکوس فعال کرده و شبکهبندی با توجه به معیار فوق انجام خواهد گرفت تا مشکل در هنگام تحلیل سازهی مورد نظر حل شود. شبکهبندی در نرمافزار انسا به صورت خودکار صورت می گیرد به طوری که برخی از شبکهبندی سازهی مورد نظر داده می شود. در شکل ۷ نرمافزار انسا به صورت خودکار صورت می گیرد به طوری که برخی از شبکهبندی سازهی مورد نظر نمایش داده شدهاست که طول ماکزیمم المانهای مورد نظر آ۰٫۰ میلیمتر و طول کمترین المانهای مورد نظر ۱۰٫۰ انتخاب شدهاست و المانبندی به صورت مختلط انجام گرفته است. به عبارت دیگر، المانهای سه ضلعی و چهار ضلعی با توجه محل قرار گیری المانها در سازهی مورد نظر در نرمافزار انسا شبکهبندی شدهاست.

پس از شبکهبندی سازهی سلولی مورد نظر، تحلیل دینامیکی آن در نرمافزار آباکوس انجام میگیرد. برای تحلیل دینامیکی سازهی سلولی موردنظر، یک قطعه صلب به صورت صفحهای در بالا و پایین سازهی سلولی تعریف شدهاست، به طوریکه صفحهی بالایی متحرک و صفحهی پایینی ثابت در نظر گرفته میشود. صفحهی بالایی فقط دارای درجه آزادی در راستای محور Y میباشد و صفحهی پایینی در همهی جهات ثابت شدهاست. مقدار تلرانس صفحهی متحرک و سازهی سلولی ۲۰۰۱ میلیمتر در نظر گرفته شدهاست تا از نفوذ اولیهی این دو قطعه جلوگیری شود. مقدار سرعت قطعهی صلب بالایی که در حال حرکت میباشد دارای سرعت ۱ متر بر ثانیه در نظر گرفته شدهاست. مقدار جرم قطعهی صلب بالایی نیز که در حال

¹ Elements are distorted



۱ شکل ۸. الف) روند تغییر شکل سازهی سلولی ارائه شده برای مدل ۱ ب) نمودار تنش و کرنش حاصل از تحلیل المان محدود سازهی سلولی برای مدل Fig. 8. a) Deformation mode of unit cell b) Stress-Strain diagram for model No.1

آلیاژ آلومینوم مورد نظر انتخاب شدهاست، مدل جانسون-کوک[†] میباشد که مطابق با رابطهی زیر تنش و کرنش تغییر خواهند کرد [۳۰].

$$\sigma = \left[A + B\varepsilon_{p}^{n}\right] \left[1 + C\ln\frac{\dot{\varepsilon}}{\dot{\varepsilon}_{0}}\right] \left(1 - T^{*m}\right) \tag{19}$$

به طوریکه m و n ثوابت ماده و A، B و C پارامترهای ماده، \mathfrak{B}_{q} کرنش پلاستیک و T دمای همولوگ⁶ میباشد که در این تحلیل برابر با صفر در نظر گرفته شدهاست، چون تغییرات دما در این تحلیل موردنظر نمیباشد. مقدار نرخ کرنش $\dot{\mathfrak{s}}_{0}$ نیز برابر با ۱ در نظر گرفته میشود. مشخصات آلیاژ آلومینوم درنظر گرفته در این تحقیق برای صفحات سلولها مطابق با جدول ۱ میباشد.

5 homologous temperature

حرکت به سمت پایین میباشد، دارای وزن ۱۰۰ کیلوگرم میباشد. برای جلوگیری از حرکات عرضی صفحه صلب ثابت و سازهی سلولی نسبت به یکدیگر، قید گره^۱ بین صفحه زیرین و نقاط پایینی سازهی سلولی برقرار میشود. برای شبیهسازی تماس بین سازهی سلولی و صفحات صلب از اثر متقابل^۲ صفحه به صفحه با رفتار تماسی و مدل تماس نفوذ^۳ با ضریب اصطکاک ۲۰/۲[۲] بهره گرفته شدهاست. در تحقیق انجامشده توسط ما و همکارانش در سال ۲۰۰۹ [۲۹] به این موضوع اشاره دارد که نتایج شبیهسازی در حالت مطالعه پارامتری وابسته به مقدار ضریب اصطکاک نمیباشد. مدل مکانیکی که برای

⁴ Johnson–Cook

¹ Node-to-Surface Tie

² Surface-to-Surface Interaction

³ Penalty



شکل ۹. نمودار تنش و کرنش حاصل از تحلیل المان محدود سازهی سلولی برای ۳ مدل با طول سلول واحد ۱۸ میلیمتر

Fig. 9. Stress-Strain diagram of models with L=18mm تحلیل مورد نظر با توجه به پارامترهای مذکور انجام می گیرد و روند تغییر شکل سازهی سلولی مربوط به مدل ۱ تحت بار موردنظر مطابق با شکل ۸ الف میباشد. نمودار تنش و کرنش سازهی سلولی موردنظر تحت ضربهی دینامیکی واردشده مطابق با شکل ۸ ب میباشد. مقدار تنش در هر نقطه با استفاده از سطح مقطع سازهی سلولی مورد نظر که برابر بدست آمدهاست. مقدار کرنش در هر مرحله نیز با استفاده از نسبت تغییر شکل به طول اولیه تعیین میشود.

همانطور که در شکل ۸ مشاهده می شود، روند تغییر شکل بدست آمده از این سازهی سلولی روند مطابق با فومهای معمول میباشد به طوریکه از کرنش ۶۰ درصد تغییر شکل پلاستیک وارد مرحله تراکمی می شود. با توجه به نمودار تنش-کرنش حاصل شده، می توان نمودار رایج را در ناحیه معرفی شده فوق ترسیم کرد و مقدار کرنش تراکمی را در انتهای بخش پلاستیک نمودار تخمین زد. به عبارت دیگر، از انتهای بخش خطی یا الاستیک نمودار، خطی برابر با میانگین مقادیر تنشها در محدودهی پلاستیک ترسیم نموده و تقاطع این خط با خط ترسیم شده در محدودهی تراکمی را موازی با محور تنش ترسیم کرده تا مقدار کرنش تراکمی حاصل شود. در شکل ۹ نمودار تنش-کرنش برای ۳ مدل شبیهسازی شده توسط نرمافزار آباکوس نمایش داده شدهاست. مقدار چگالی این فومها با توجه به سلول واحد یکسان آنها برای مدل ۲، ۳ و ۴ به ترتیب برابر با ۴۱۵/۵۲، ۴۸۸/۵۵ و ۴۰۱/۱۸ کیلوگرم بر متر مکعب بر اساس رابطه (۲۵) بدست میآید که با توجه به چگالی هر یک از آنها انتظار میرود که فوم با چگالی کمتر دارای محدودهی پلاستیک بیشتری نسبت به فوم با چگالی بالاتر باشد که این موضوع توسط نمودار شکل ۹ تأیید می شود. با توجه به این روند

شبیهسازی ۱۴ آزمایش شبیهسازی و نتایج حاصل از آنها در جدول ۲ ارائه شدهاست.

۱- ۲- روش حل تحلیلی مسئله

یکی از مهمترین پارامترهای یک سازهی سلولی از جنس فلز، چگالی نسبی میباشد، که برابر با نسبت چگالی سازهی سلولی (${}^{m{\rho}}$) به چگالی فلز تشکیل دهندهی فوم موردنظر (${}_{m{s}}{}^{m{o}}$) است. همان طور که میدانید، هر چقدر مقدار چگالی نسبی افزایش یابد، دیوارهی سلولهای فلزی ضخیمتر و از سوی دیگر فضاهای خالی کاهش خواهند یافت. برخی از روشهای تئوری برای تحلیل فومها و بدست آوردن کرنش تراکمی ارائه شدهاست. مقدار کرنش تراکمی توسط اَشبی و گیبسون ' ای استفاده از نتایج تجربی، برای فومهای سلول باز و بسته به صورت زیر ارائه شدهاست:

$$\varepsilon_D = 1 - 1.4 \left(\frac{\rho}{\rho_s} \right) \tag{1V}$$

رابطهی مربوط به مقدار کرنش تراکمی اخیراً توسط اَشبی برای فومهای سلول باز و بسته پیشنهاد شدهاست که رابطهی منطبق بر نتایج تجربی و تئوری میباشد [۲۳]:

$$\mathcal{E}_{D} = (0.9 - 1) \left(1 - 1.4 \frac{\rho}{\rho_{s}} + 0.4 \left(\frac{\rho}{\rho_{s}} \right) \right)$$
(1A)

همانطور که مشاهده می شود، مقدار کرنش تراکمی مطابق رابطه فوق در یک محدوده قرار خواهد گرفت که با توجه به ضریب P/4 و 1تعیین می شود [TT]. مقدار چگالی نسبی برای فومهای مدلسازی شده توسط این پژوهش را می توان با استفاده از حجم سلولهای ایجاد شده (V_{cuba}) نسبت به حجم مکعب اولیه (V_{cube}) که حاوی کرههای موردنظر بوده است بدست آورد. محاسبه ی حجم سلولها به صورت دقیق در این تحقیق با حاصل سلح مقطع سلولها در ضخامت انجام می شود، اما در این بخش با ارائه یک روش می توان به حجم سلولها با دقت بالایی دست یافت. در این پژوهش با استفاده از فرضیه ساده سازی سلولها مقدار حجم سلولهای محاط بر کره ها را به صورت تحلیلی بدست آورده و سپس مقدار چگالی نسبی تعیین می شود و کرنش تراکمی فوم تخمین زده می شود.

$$\frac{\rho^*}{\rho_s} = \frac{V_{cells}}{V_{cube}} \tag{19}$$

¹ L.J. Gibson, M.F. Ashby



شکل ۱۰. مدل سادهسازیشده از سلولهای محاط بر کرههای موردنظر Fig. 10. Simplified model of cells of foam

اگر مقدار حجم مکعب اولیه با طول ضلع L که همهی کرهها درون آن قرار می گیرند برابر با V_{sp} مقدار مجموع حجم کرهها V_{sp} و مقدار حجم هم پوشانی کرهها برابر با V_{ov} باشند و مقدار حجم هوای بین سلولها V_{a} باشد، مقدار مجموع حجم همه سلولها با استفاده از رابطه زیر تعیین می شود:

$$V_{cells} = V_{cube} - V_{Sp} - V_{ov} - V_a \tag{(\Upsilon •)}$$

برای بدست آوردن مستقیم حجم سلولها به صورت تحلیلی فرضیه ساده سازی سلولها انجام گرفته است. برای ساده سازی سلولها، فرض می شود که تمام سلولها دارای شکل هندسی مکعب و دارای دیواره باشند به طوریکه ضخامت دیواره های آن ها برابر با _it باشد (i تعداد کره های موجود در مکعب اولیه). در نتیجه با استفاده از رابطهی (۲۱) مقدار حجم سلول های موجود در فوم مدلسازی شده (V_{cells}) تعیین می شود.

$$V_{cells} = \sum_{i=1}^{n} \left(8t_i^3 + 24t_i r_i^2 + 24t_i^2 r_i \right)$$
(Y \)

به طوریکه مقدار n و r_i به ترتیب برابر با تعداد کرههای موجود در سلول واحد و شعاع کرههای مذکور میباشد. در شکل ۱۰ سلول محاط بر کره با ضخامت میانگین وزنی نمایش داده شدهاست که سلول سادهسازیشده مطابق با فرضیه بیانشده در ابتدا طراحی شدهاست.

با توجه به رابطهی (۲۱)، مقدار حجم سلولها را مورد محاسبه قرار داده و سپس مقدار چگالی نسبی برای بدست آوردن کرنش تراکمی تعیین شدهاست. مقدار $f_m t_m t_m$ برابر با ضخامت و شعاع میانگین وزنی سلولها میباشد که از این مقادیر برای روش آماری بهره گرفته شدهاست. ρ_{PD} مقدار چگالی بستهبندی کرههای موجود در مکعب اولیه میباشد که برابر با مجموع حجم کرهها به حجم مکعب اولیه

است. L طول مکعب حاوی سلولها است که برای هر یک از مدلها در جدول ۲ ارائه شدهاست.

همان طور که مشاهده می شود، مقدار خطای روش المان محدود نسبت به روش تحلیلی (مربوط به مقالات قبل) بین ۱ تا ۵ درصد می باشد که برای تحلیل دقیق تر باید یک ضریب اصلاح برای حل تحلیلی در این پژوهش معرفی شود. با توجه به مقادیر بدست آمده برای کرنش تراکمی از طریق روابط (۱۷) و (۱۸) می توان رابطهی (۲۲) را برای کرنش تراکمی در این پژوهش مطابق با نتایج تحلیل عددی و تحلیلی ارائه داد.

$$\varepsilon_{D} = 1 - \alpha_{e} \left(\frac{\sum_{i=1}^{n} \left(8t_{i}^{3} + 24t_{i}r_{i}^{2} + 24t_{i}^{2}r_{i} \right)}{L^{3}} \right)$$
(YY)

به طوری که مقدار **م** $\boldsymbol{\mu}$ برای اصلاح رابطهی فوق مورد استفاده قرار گرفتهاست و مقدار آن تقریباً در محدودهی ۱/۴۵ تا ۱/۱ قرار دارد. همان طور که مشاهده می شود، کرنش تراکمی بدست آمده از رابطهی (۲۲) به ضخامت سلولها، حجم کرهی سلولها و ابعاد مکعب اولیه وابسته می باشد. در نتیجه می توان پارامتر **م** $\boldsymbol{\mu}$ را ضریب اصلاح حجم سلولها نامید و با انجام روش سطح پاسخ¹ روی مقادیر مختلف این ضریب، این نتیجه حاصل می شود که این پارامتر از مقادیر ضخامت ها، حجم کرهها و طول ابعاد مکعب مستقل می باشد. با توجه به اختلاف کم محدودهی ضریب **م** $\boldsymbol{\mu}$ مقدار متوسط آن حاصل از این آزمایش ها را می توان با تکیه بر نتایج حل عددی بدست آورد که برابر با مقدار ما ۲۴۷۵

$$\varepsilon_{D} = 1 - 1.475 \left(\frac{\sum_{i=1}^{n} \left(8t_{i}^{3} + 24t_{i}r_{i}^{2} + 24t_{i}^{2}r_{i} \right)}{L^{3}} \right)$$
(YY)

نتایج حاصل از شبیه سازی های انجام شده در جدول ۳ به همراه نتایج تحلیلی حاصل از رابطهی (۲۳) ارائه شده است. همان طور که مشاهده می شود مقادیر کرنش تراکمی بدست آمده از روش تحلیلی دارای خطای حداکثر ۰/۵ درصد نسبت به مقادیر بدست آمده از روش المان محدود می باشد. پارامتر های مربوط به رابطه (۲۳)، وابسته به شعاع کره های موجود در سلول واحد و همپنین ضخامت جداره ها سلولهای لاگوئر می باشد.

^{1 &}lt;sup>1</sup>Response Surface Methodology (RSM)

ε _D		$ \begin{array}{c} & V_{cells} \\ \varepsilon_D & (\mathbf{mm}^3) \end{array} \\ \end{array} \\ \end{array} \\ \varepsilon_D \\ \end{array} $		ED					
رابطه (۱۸)	رابطه (۱۸) فیرون ۹/۹	رابطه (۱۷)	تحليلى	المان محدود (خطا نسبت به رابطه ۱۸ با	ρρ	<i>L</i> (mm)	<i>r_m</i> (mm)	$t_m (\mathrm{mm})$	مدل
طريب ا	صريب ٢٦٠			ضریب ۱)					
•/8799	•/۵۶۶٩	•/8221	488/48	(/. ٣/١۵) •/۶١	•/۵۴۳۹	١٢	1/12.	۰/• ۸ ۷۹۹	١
۰/۷ ۸ ۶۰	•/٧•٧۴	۰/۷۸۴۵	۸۹۷/۵۴	(/.Y/•٣) •/YY	•/۶٧۴٧	۱۸	۲/۰۵۰	•/•٨٢١•	٢
•/Y۵١•	• /۶۷۵٩	• /٧۴٨٧	۱۰۴۸/۸۰	(/1/48) •/44	•/۶·٨·	١٨	۱/۳۳۰	•/• % •Å	٣
•/٧٩٣٣	۰/۷۱۴۰	• /V97 •	888/00	(/.1/۶۷) •/۷۸	۰/۶۷۷۱	۱۸	١/٩٩٠	•/•YXY	۴
•/४१९•	•/४१९१	٠/٧٩٧٨	٨۴٩/٣٠	(/.١/١٢) •/٧٩	•/۶٩٢٧	۱۸	۱/۵۲۰	•/•۵۶•	۵
•/8954	• /8801	۰ <i>/</i> ۶۹۱۱	1780/40	(/.۲/۲۱) •/۶٨	•/۵۳۸۶	۲.	1/78.	•/•A•۵	۶
•/४۴٩٣	•/8744	•/٧۴۶٩	۶۱۰/۱۰	(/.۲/۵۷) •/۷۳	·/۶۴۷۵	۱۵	1/47.	•/•۶٩•	٧
•/٧٢٧٣	•/۶۵۴۵	•/٧٢۴٢	7 • 9Y /Y •	(/.۲/۳۷) •/۷۱	•/۵۵۲۲	۲۲	۱/۵۱۳	•/• \ ٩•	٨
•/8328	• /۵۷۲ •	•/8281	۱•۸۸/۱۰	(/.۵/۶۰) ・/۶・	• /۴۸۳۵	18	۱/۳۱۰	•/\\\	٩
·/YYX۴	•/Y••۶	• /٧٧۶٨	749./8.	(/.۲/٣۶) •/٧۶	۰/۵۹۳۳	۲۵	۱/۸۲۳	۰./۰ ۸ ۶۱	١٠
·///104	۰ /۷۳۳۹	۰/۸۱۴۵	362/21	(/.•/۶۶) •/٨١	•/YF•Y	14	1/174	۰/۰۳۳۵	11
٠/٧٧٧٩	• /Y•• ١	• /٧٧۶٣	۲۴۸/۸۸	(/.۲/٣٠) •/٧۶	•/۶۷۷۷	١٢	1/4	•/•۵۵۵	١٢
۰/۷۶۸۵	۰/۶۹۱۷	•/٧۶۶٧	77•7/11	(/.٣/٧١) •/٧۴	۰/۵۹۲۹	۲۳	١/۶۵٧	۰/۰۸۳۰	۱۳
•/۶٩٣٨	•/8744	•/۶٨٩۴	۲۲۱/۸۲	(/.٣/۴٣) •/۶٧	۰/۶۵۰۲	١٠	•/99۴	•/•۵۵•	14

جدول ۲. مدلهای مورد آنالیز و نتایج حاصل از آنها Table 2. Models and Results studied

به تحلیل رگرسیون مناسب ۱۴ آزمایش است. در رابطه (۲۴) مدل ه تقریبی ارائهشده توسط روش سطح پاسخ نمایش داده شدهاست:

 $\varepsilon_{D} = 0.5287 - 0.00828L - 7.088t_{m} + 0.668r_{m} + 0.0000931L^{2} + 19.90t_{m}^{2} + 0.0991r_{m}^{2} - (\Upsilon \mathfrak{F})$ $0.0065Lt_{m} - 0.01586Lr_{m} + 1.079t_{m}r_{m}$

برتری این مدل نسبت به مدل تحلیلی ارائهشده در این پژوهش این میباشد که در این مدل متغیرها شعاع میانگین و ضخامت میانگین سلولها میباشد که تخمین رفتار کرنش تراکمی فوم با استفاده از



شکل ۱۱. نمودار تاثیر هر یک از پارامترها روی مقدار کرنش تراکمی توسط روش

سطح پاسخ (L،tm و rm بر حسب میلیمتر می باشند)



۴- ۱- روش سطح پاسخ برای حل مسئله

روش سطح پاسخ مجموعهای از روشهای ریاضی است که رابطه بین یک یا چند متغیر پاسخ را با چندین متغیر مستقل تعیین می کند [۳۱]. روش سطح پاسخ، یک مجموعه از تکنیکهای آماری و ریاضیات کاربردی برای ساخت مدل های تجربی است. هدف در طرح های سطح پاسخ، بهینهسازی پاسخ می باشد که متأثر از چندین متغیر مستقل می باشد. پس از بدست آوردن یک مدل تقریبی، جواب توسط تحلیل رگرسیون تحت بررسی قرار گرفتهاست تا مشخص شود كه خط واريانس تعيين شده چقدر با ميزان مشاهدات واقعى تطابق دارد. اگر جواب تایید نشود تخمین فرآیند دوباره شروع می شود و آزمایشها بیشتری انجام می شود. در طراحی آزمایشها، هدف، شناسایی و تحلیل متغیرهای موثر بر خروجیها با کمترین تعداد آزمایش است. در این پژوهش، در ابتدا با ۱۰ آزمایش روش سطح پاسخ انجام گرفتهاست و نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که تطابق جواب با مشاهدات دیگر فاصله قابل توجهی پیدا کرد. با همین روال تا ۱۴ آزمایش روش سطح پاسخ انجام گرفت و تحلیل رگرسیون این آزمایشها ورودی تطابق مناسبی با دیگر مشاهدات انجام گرفته داشت و می توان این طور بیان کرد که حداقل آزمایش ها برای دستیافتن

این پارامترها بسیار پراهمیت میباشد. از سوی دیگر، با استفاده از میانگین وزنی مقادیر ضخامت و شعاع کرهها مقدار کرنش تراکمی با دقت کمتری نسبت به روش تحلیلی (که حاوی شعاع همه کرهها و ضخامت هم سلولها میباشد) تخمین زده شدهاست. این طور میتوان نتیجه گرفت که روش سطح پاسخ روش سریعتری برای دستیابی به مقدار کرنش تراکمی میباشد در حالی که روش تحلیلی این مقدار را به دقت بالاتری تخمین میزند. در شکل ۱۱ تاثیر هر یک از پارامترها بر مقدار کرنش تراکمی توسط مدل بدستآمده از روش سطح پاسخ نمایش داده شدهاست.

همان طور که مشاهده می شود، مقدار شعاع میانگین دارای رابطه مستقیم و ضخامت میانگین رابطهی غیرمستقیم با مقدار کرنش تراکمی دارند. این بدین معنی است که برای بدست آوردن مقادیر کرنش تراکمی بالاتر باید ضخامت سلولها کم و شعاع کرهها افزایش یابد و فوم دارای سلولهای بزرگ همراه با ضخامت کم باشد. فوم در این شکل یک ساختار با چگالی پایین و سبکتر می باشد. در شکل ۱۲ تاثیر پارامترها به صورت همزمان بر کرنش تراکمی مورد توجه قرار گرفته است. به عبارت دیگر با ثابت نگه داشتن یکی از پارامترها، تاثیر دو پارامتر دیگر به صورت همزمان نمایش داده شده است.

همان طور که مشاهده می شود، بیشترین مقدار کرنش تراکمی هنگامی که مقدار شعاع میانگین ثابت در نظر گرفته شود، در هنگامی اتفاق میافتد که مقدار ضخامت میانگین پایین باشد و ابعاد فوم دارای

مقداری متوسط در محدوده مورد بررسی باشد. همچنین مشاهده میشود که سلولهای بزرگتر با ضخامت جدارهی پایین تر دارای کرنش تراکمی بالاتر میباشند. از طرفی مقادیر پایین کرنش تراکمی متعلق به حالتی میباشد که ضخامت جدارهها افزایش یابد و شعاع میانگین کرهها کاهش یابد. در این حالت سازهی سلولی به سمت جسم صلب نزدیکتر میشود. در جدول ۳ مقادیر پیش بینی شده توسط مدل سطح پاسخ ارائه شده در رابطه (۲۴) با مقادیر رابطه تحلیلی (۲۳) و مدل المان محدود آن ها مورد مقایسه قرار گرفته است.

همان طور که در جدول ۳ مشاهده می شود، مقادیر کرنش تراکمی حاصل از روش عددی، روش تحلیلی و روش سطح پاسخ مطابقت خوبی با یکدیگر دارند. چگالی فوم آلومینومی ارائه شده در این تحقیق با استفاده از مقدار حجم سلولهای فوم که از روش تحلیلی تعیین شده است همراه با چگالی فلز آلومینوم و حجم سلول واحد مطابق با رابطهی (۲۵) تعیین شده است:

$$\rho_{foam} = \frac{\rho_s V_{cells}}{V_{cube}} \tag{Y\Delta}$$

چگالی فوم آلومینومی شماره ۱ و ۲ که در تحقیق انجامشده توسط سالاریپور و همکارانش [۳۲] انجام گرفتهاست، به ترتیب برابر با ۵۰۰ و ۶۰۰ کیلوگرم بر مترمکعب میباشد. در جدول ۴ مقادیر کرنش تراکمی تعیینشده در این تحقیق توسط روشهای مختلف و تجربی [۳۲] مورد مقایسه قرار گرفتهاست. به عبارت دیگر، فوم ۱ [۳۳] با





	1	v			0	v		
ED	ЕD	ED	V _{cells} (mm ³)		T		4	
رابطه (۲۴) –	رابطه (۲۳) –	المان	1.1~;	ррд	(mm)	r _m (mm)	ι _m (mm)	مدل
خطا نسبت به المان محدود	خطا نسبت به المان محدود	محدود	تحتيني					
(/.•/۵) •/YY۶۱	(/۲/•۶) •/۲۹۶۱	• /YA	2.12/02	۰/۶۳۰۳	74	1/812281	•/•٧۵٣	۱۵
(/.1/17) •/8474	(/-•/VD) •/SDF9	• /80	1841/41	•/۴٧٩٩	۲۰	1/402978	•/1786	18
(/.•/۴٨) •/۶٧۶٧	(/.•/۶۹) •/۶۷۵۳	۰/۶۸	۲۰۳۸/۴۰	۰/۵۰۵۶	۲۱	1/802211	•/1176	١٧
(/.•/١١) •/۶•٩٣	(/.•/۵۵) •/۶•۶۶	۰/۶۱	7489/9.	•/۴۳۹۹	۲۱	1/110888	۰/۱۰۱۶	۱۸
(/.1.88) •/٧۴۵٨	(/.•/44) •/4699	۰/۷۶	۸۱۰/۴Y	•/۶۵۸۵	۱۷	1/441484	•/•۶۴•	۱٩
(/.1.• ۴) •/۶۴۳۲	(/ • /٣١) • /۶۴٨•	• /80	1888/00	•/۴۹۱۶	۱۹	1/471108	•/171•	۲.
(/.۲.٩۵) •/۶٨٩•	$(/\cdot/ ho t) \cdot / V \cdot \Delta ho$	• /Y)	۶۷۳/۵۹	•/814٣	۱۵	1/820801	•/•Y۵•	21

جدول ۳. مدلهای مورد آنالیز برای اعتبارسنجی روش سطح پاسخ و روش تحلیلی Table 3. Comparison RSM and analytical method and validating the results by FEM

مدل ۱۳ و فوم ۲ [۳۲] با مدل ۱۷ در این تحقیق دارای مقدار چگالی تقریباً برابر میباشند.

همانطور که مشاهده میشود، مقادیر کرنش تراکمی بدستآمده در این تحقیق دارای تطابق مناسبی با مقادیر ارائهشده در تحقیق [۴۰] میباشد. مقدار کرنش تراکمی بدستآمده در این تحقیق برای فوم با چگالی ۴۸۹/۷۸ کیلوگرم بر مترمکعب و فوم شماره ۱ در تحقیق [۴۰] که چگالی ۵۰۰ کیلوگرم بر مترمکعب را دارد، دارای اختلاف تقریباً که چرالی ۱۰۵ کیلوگرم بر مترمکعب را دارد، دارای اختلاف تقریباً م درصد میباشد که با توجه به اینکه مقدار چگالی این دو نمونه نیز دارای اختلاف ۲ درصدی میباشند، تطابق بسیار خوب کرنش تراکمی بدستآمده در این تحقیق از روش تحلیلی و المان محدود را نشان میدهد. این تطابق مناسب بین نتایج این پژوهش و تجربی در فوم مدل ۱۷ و فوم مدل ۲ در منبع [۴۰] نیز برقرار میباشد.

۵- نتیجهگیری

در این تحقیق با استفاده از تشکیل یک سلول واحد با مشخصات آماری مشخص شده و با استفاده از روش مدلسازی سلولی لاگوئر یک فوم آلومینیومی با سلول های بسته مورد مدلسازی و شبیه سازی دینامیکی قرار گرفت. شبیه سازی رفتار دینامیکی فوم تحت ضربه با جدول ۴. مقایسه روش تحلیلی، سطح پاسخ و المان محدود با نتایج تجربی [۳۲]

Table 4. Comparison RSM, analytical and FEM by experimental results

	ں تراکمی	(lvg/m ³) من ماآ منف الحم	1		
تجربی [۳۲]	المان محدود	سطح پاسخ	کالی قوم (لومیتومی (kg/ill) تحلیلی		مدل
•/84	• /۶X	•/۶٧۶٧	۰/۶۷۵۳	۵۹۴/۲۸	۱۷
• /Y •	٠/٧۴	-	•/٧٣٢۴	۴۸۸/۰۸	۱۳

استفاده از حلگر المان محدود آباکوس انجام گرفتهاست و نتایج حاصل از این تحلیل با نتایج تجربی مورد صحتسنجی قرار گرفتهاست. پس از اطمينان از نتايج تحليل المان محدود يك روش تحليلي ارائه شدهاست. همچنین رفتار دینامیکی بدست آمده از تحلیل المان محدود نشاندهندهی مدل مناسب سلول واحد فوم میباشد که میتواند در تحقیقات آینده با استفاده از این روش به بهبود روابط تئوری معادله مشخصه فومها كمك شاياني كند و با اين روابط بتوان با دقت بالاترى مقدار کرنش تراکمی را بدون استفاده از تحلیلهای تجربی فراوان تخمین زد. نتایج حاصل از تحلیل سطح پاسخ نیز با نتایج تئوری و المان محدود تطابق مناسبی دارد که هر یک از این مدلها کاربرد خاص خودش را دارا می باشد. روش المان محدود به طور کامل رفتار الاستیک-پلاستیک سازهی سلولی مورد نظر را در اختیار قرار می دهد که می تواند منجر به دستیابی به یک معادلهی ساختاری از فوم که تابعی از میکروساختار فوم میباشد شود. با استفاده از مدل آماری ارائهشده در این تحقیق با دقت کمتری و با سرعت بیشتری می توان مقدار کرنش تراکمی را برای سازهی سلولی مورد نظر تخمین زد با این تفاوت که در این مدل متغیرهای آن شعاع و ضخامت میانگین سلولها میباشد که میتواند منجر به ارائهی یک فوم با مشخصات مورد نیاز باشد. نتایج حاصل از روش سطح پاسخ نشان میدهد که، سلول های بزرگتر با ضخامت جدارهی پایین تر دارای کرنش تراکمی بالاتر مى باشند. از طرفى مقادير پايين كرنش تراكمي متعلق به حالتي می باشد که ضخامت جدارهها افزایش یابد و شعاع میانگین کرهها کاهش یابد. مقدار شعاع میانگین دارای رابطه مستقیم و ضخامت میانگین رابطهی غیرمستقیم با مقدار کرنش تراکمی دارند. این بدین

۷٫۰۷ مجموع حجم همپوشانی، ^۲mm **علائم یونانی** *α*e ضریب اصلاح رابطه تحلیلی کرنش تراکمی م چگالی اوم، kg/m³ م چگالی سازهی سلولی، kg/m³ م چگالی سازه سلولی، kg/m³

۷- مراجع

- [1] G. Lu, T. Yu, Energy absorption of structures and materials, Elsevier, 2003.
- [2] A. Shiravand, M. Asgari, Hybrid metal-composite conical tubes for energy absorption; theoretical development and numerical simulation, Thin-Walled Structures, 145 (2019) 106442.
- [3] M.B. Azimi, M. Asgari, A new bi-tubular conical-circular structure for improving crushing behavior under axial and oblique impacts, International Journal of Mechanical Sciences, 105 (2016) 253-265.
- [4] Z. Liu, Z. Huang, Q. Qin, Experimental and theoretical investigations on lateral crushing of aluminum foamfilled circular tubes, Composite Structures, 175 (2017) 19-27.
- [5] Q. Feng, C. Liao, Y. Ma, G. Yang, Optimization of Pore Walls Microstructure in Open Cell Aluminum Foams Utilizing Self-Propagating Reaction, MATERIALS TRANSACTIONS, (2019) MT-M2019124.
- [6] H. Zhu, A. Windle, Effects of cell irregularity on the high strain compression of open-cell foams, Acta Materialia, 50(5) (2002) 1041-1052.
- [7] H. Zhu, J. Hobdell, A. Windle, Effects of cell irregularity on the elastic properties of open-cell foams, Acta materialia, 48(20) (2000) 4893-4900.
- [8] Y.-L. Yuan, Z.-X. Lu, Calculation of the elastic modulus of low density open-cell foams with random model, Acta Aeronautica Et Astronautica Sinica, 25(2) (2004) 130-132.
- [9] Y. Gan, C. Chen, Y. Shen, Three-dimensional modeling of the mechanical property of linearly elastic open cell foams, International Journal of Solids and Structures, 42(26) (2005) 6628-6642.
- [10] K. Li, X.-L. Gao, G. Subhash, Effects of cell shape and strut cross-sectional area variations on the elastic properties of three-dimensional open-cell foams, Journal of the Mechanics and Physics of Solids, 54(4) (2006) 783-806.
- [11] Z. Fan, Y. Wu, X. Zhao, Y. Lu, Simulation of polycrystalline structure with Voronoi diagram in Laguerre geometry based on random closed packing of spheres, Computational Materials Science, 29(3) (2004) 301-308.
- [12] Y. Song, Z. Wang, L. Zhao, J. Luo, Dynamic crushing behavior of 3D closed-cell foams based on Voronoi random model, Materials & Design, 31(9) (2010) 4281-4289.
- [13] C. Redenbach, I. Shklyar, H. Andrä, Laguerre tessellations for elastic stiffness simulations of closed foams with strongly varying cell sizes, International Journal of Engineering Science, 50(1) (2012) 70-78.

معنی است که برای بدست آوردن مقادیر کرنش تراکمی بالاتر باید ضخامت سلولها کم و شعاع کرهها افزایش یابد و فوم دارای سلولهای بزرگ همراه با ضخامت کم باشد. در نهایت هر سه روش تحلیل، دارای تطابق مناسبی از نتایج میباشند و همچنین نتایج تحلیلی والمان محدود دارای تطابق مناسب با نتایج تجربی میباشد. مقایسه بین سه روش ارائهشده برای تحلیل فومها در این مقاله نشان میدهد که روش حل المان محدود، روش با صرف زمان بیشتر، تحلیل کامل تر و دقت قابل قبول تری ارائه میدهد در حالی که روش تحلیلی، روش سریعتر و دقت بالاتر نسبت به حل المان محدود میباشد. روش سطح پاسخ نیز روش سریعتر نسبت به هر دو روش قبل و با دقت پایین تری کرنش تراکمی را تخمین خواهد زد.

۶- فهرست علائم

فهرست علائم

علائم انگلیسی

مريب جانسون-كوك، MPa

- mm شعاع منحنی اشتراک بین دو کره دارای همپوشانی، mm
 - B ضريب جانسون-کوک، MPa
 - صريب جانسون-کوک، MPa
 - پارامتر معادله توزيع حجم کرهها C_v
 - mm فاصله بین نقاط، d_l
- mm فاصله بین نقاط مرکز کرههای دارای همپوشانی کلی،
 - *Ekin* انرژی جنبشی، J
 - i شمارشگر کرەھا
 - L طول سلول واحد، mm
 - L_1 تعداد کرههای دارای همپوشانی جزئی
 - m ضريب جانسون-کوک
 - n ضریب جانسون-کوک
 - *Pi* مختصات مرکز کردها، mm
 - mm مختصات مرکز کرهها،
 - mm شعاع کرههای بزرگتر در کرههای همپوشانی، R
 - R' مجموعه وزن سلول
 - r شعاع کرههای کوچکتر در کرههای همپوشانی، mm
 - *ri* وزن هر سلول، mm
 - mm شعاع ميانگين وزني سلولها، rm
 - mm شعاع کرههای دارای همپوشانی کلی،
 - mm شعاع کرههای دارای هم پوشانی جزئی، rı
 - S ناحیه
 - تعداد کرەھاي داراي ھمپوشاني کلي S_I
 - °C دمای همولوگ، ℃
 - t ضخامت سلولھا، mm
 - tm ضخامت ميانگين وزني سلولها، mm
 - ${
 m mm}^3$ پارامتر متغیر حجم سلولها، V
 - $m mm^3$ حجم کل سلول ها، V_{cells}
 - mm³ حجم سلول واحد، W_{cube}
 - ${
 m mm}^3$ حجم میانگین سلولها، V_m
 - ${
 m mm}^3$ مجموع حجم هم پوشانی کلی، V_{Fo}
 - ${
 m mm}^3$ مجموع حجم هم پوشانی جزئی، V_{Po}

- [24] M. Avalle, G. Belingardi, R. Montanini, Characterization of polymeric structural foams under compressive impact loading by means of energy-absorption diagram, International Journal of Impact Engineering, 25(5) (2001) 455-472.
- [25] E.B. Matzke, The three-dimensional shape of bubbles in foam-an analysis of the role of surface forces in threedimensional cell shape determination, American Journal of Botany, (1946) 58-80.
- [26] S. Kanaun, O. Tkachenko, Mechanical properties of open cell foams: Simulations by laguerre tesselation procedure, International Journal of Fracture, 140(1-4) (2006) 305-312.
- [27] K. Li, X.-L. Gao, G. Subhash, Effects of cell shape and cell wall thickness variations on the elastic properties of two-dimensional cellular solids, International Journal of Solids and Structures, 42(5) (2005) 1777-1795.
- [28] F. Rhines, B. Patterson, Effect of the degree of prior cold work on the grain volume distribution and the rate of grain growth of recrystallized aluminum, Metallurgical Transactions A, 13(6) (1982) 985-993.
- [29] G. Ma, Z. Ye, Z. Shao, Modeling loading rate effect on crushing stress of metallic cellular materials, International Journal of Impact Engineering, 36(6) (2009) 775-782.
- [30] S. Zhu, G.B. Chai, Low-velocity impact response of fibre-metal laminates-Experimental and finite element analysis, Composites Science and Technology, 72(15) (2012) 1793-1802.
- [31] R.H. Myers, D.C. Montgomery, C.M. Anderson-Cook, Response Surface Methodology: Process and Product Optimization Using Designed Experiments, Wiley, 2016.
- [32] H. Salaripoor, M.B. Azimi, M. Asgari, Optimized foam filling configuration in bi-tubular crush boxes; a comprehensive experimental and numerical analysis, Engineering Research Express, (2020).

- [14] Q.H. Jebur, Characterisation and modelling of transversely isotropic flexible viscoelastic foam, University of Glasgow, 2013.
- [15] Z. Li, C. Xi, L. Jing, Z. Wang, L. Zhao, Effect of loading rate on the compressive properties of open-cell metal foams, Materials Science and Engineering: A, 592 (2014) 221-229.
- [16] Y. Chen, R. Das, M. Battley, Effects of cell size and cell wall thickness variations on the stiffness of closed-cell foams, International Journal of Solids and Structures, 52 (2015) 150-164.
- [17] S. Wang, Y. Ding, C. Wang, Z. Zheng, J. Yu, Effect of relative density of the dynamic impact behaviors of closed cell foam, in: Proceedings of the ASME 35th International Conference on Ocean, Offshore and Arctic Engineering (OMAE'16), 2016.
- [18] P. Zhang, Z. Wang, L. Zhao, Dynamic crushing behavior of open-cell aluminum foam with negative Poisson's ratio, Applied Physics A, 5(123) (2017) 1-11.
- [19] C. Chen, T. Lu, N. Fleck, Effect of imperfections on the yielding of two-dimensional foams, Journal of the Mechanics and Physics of Solids, 47(11) (1999) 2235-2272.
- [20] D. Bourne, P. Kok, S. Roper, W. Spanjer, Laguerre tessellations and polycrystalline microstructures: A fast algorithm for generating grains of given volumes, arXiv preprint arXiv:1912.07188, (2019).
- [21] Y. Sun, Q. Li, Dynamic compressive behaviour of cellular materials: A review of phenomenon, mechanism and modelling, International Journal of Impact Engineering, 112 (2018) 74-115.
- [22] L.J. Gibson, M.F. Ashby, Cellular solids: structure and properties, Cambridge university press, 1999.
- [23] M.F. Ashby, A. Evans, N.A. Fleck, L.J. Gibson, J.W. Hutchinson, H.N. Wadley, Metal foams: a design guide: Butterworth-Heinemann, Oxford, UK, ISBN 0-7506-7219-6, Published 2000, Hardback, 251 pp., \$75.00, in, Elsevier, 2002.

براى ارجاع به اين مقاله از عبارت زير استفاده كنيد: Ali Shiravand, Masoud Asgari. A new method for estimating the compressive strain of cellular structures using microstructure of foams based on Laguerre tessellations ,Amirkabir J. Mech. Eng., 53(6)(2021) 3629-3644.



DOI: 10.22060/mej.2020.18265.6795

This page intentionally left blank